

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Виолета Янева Димитрова
катедра „Икономика и управление на търговията и услугите“,
Икономически университет-Варна,
научна специалност „Икономика и управление (търговия)“,
член на научно жури за заемане на академична длъжност „професор“
по обявен конкурс от СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

1. Информация за конкурса

Конкурсът за академична длъжност „професор“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8 Икономика, научна специалност: Икономика и управление (търговия) е обявен в Държавен вестник, бр. 60 от 25 юли 2025 г., за нуждите на катедра „Търговски бизнес“ на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов. В рамките на срока на конкурса са подадени документи от един единствен кандидат – доц. д-р Светослав Йорданов Илийчовски, преподавател в катедра „Търговски бизнес“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

2. Основание за написване на рецензията

Заповед № 923 от 17.09.2025 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов за определяне състава на Научно жури по конкурс за академична длъжност „професор“ (един), обявен в Държавен вестник, бр. 60 от 25 юли 2025 г. за нуждите на катедра „Търговски бизнес“ на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, на основание на чл. 5, ал. 1-4 и чл. 134, ал. 1 и 2 от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов и в съответствие на решение на Факултетния съвет на факултет „Производствен и търговски бизнес“ (Протокол № 1/16.09.2025 г.). С решение на първото редовно заседание на научното жури (Протокол 1/30.10.2025 г.) съм избрана за рецензент по горепосочения конкурс.

3. Персонална характеристика на кандидата

Доц. д-р Светослав Илийчовски е завършил спец. „Търговски бизнес и посредничество“ през 1997 г. в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, а през 2000 г. придобива ОНС „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (търговия)“, Диплома № 30900 от 22.12.2006 г. на ВАК.

Доц. д-р Светослав Илийчовски е дългогодишен преподавател с близо 27 години трудов стаж в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, катедра „Търговски бизнес“. Съгласно удостоверение, подписано от Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, кандидатът по конкурса последователно заема академичните длъжности „асистент“ (1998-2000 г.), „старши асистент“ (2000-2003 г.), „главен асистент“ (2003-2010 г.) и от 2010 г. до момента „доцент“ (Свидетелство № 26052 от 25.01.2010 г. на ВАК) по научната специалност „Икономика и управление (търговия)“. Доц. Илийчовски е работил на ръководни административни позиции: Ръководител катедра „Търговски бизнес“ (2011-2020 г.), Декан на Факултет „Производствен и търговски бизнес“ (2020-2024 г.) и Заместник-ректор „Учебна дейност и акредитация“ на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов (2024 г. до настоящия момент), което е доказателство за неговия богат административен и управленски опит.

Кандидатът по конкурса е лицензиран оценител на финансови активи и финансови институции, член на Камарата на независимите оценители в България от 2001 г. От 2007 г. е лицензиран оценител на недвижими имоти и член на Съвета на регионална колегия Плевен, гр. Ловеч от 2016 г., а от 2022 г. е член на Съвета по методология и квалификация на Камарата на независимите оценители в България, видно от публичния регистър на същата. Доц. д-р Светослав Йорданов Илийчовски е член на Редакционен съвет на научно електронно списание „Диалог“ (2011-2015 г.) и член на Редакционен съвет на списание „Народностопански архив“ (2020-2024 г.) на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов като от 2024 г. е избран за негов зам.-главен редактор.

Доц. д-р Светослав Илийчовски е представил доказателствен материал за изпълнение на количествените и качествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ както националните, така и на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов. Съгласно националните минимални изисквания, ЗРАСРБ (чл. 26) и Правилник за приложението му (чл.1а, ал.1), кандидатите за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8: Икономика трябва да са постигнали минимум 550 точки, а доц. Илийчовски е постигнал общо 1063,3 точки, които близо два пъти надвишават изискуемите минимални изисквания, а именно:

Показатели	Минимално необходими точки по групи показатели за академичната длъжност „Професор“ в професионално направление 3.8 Икономика (съгласно ЗРАСРБ)	Точки, декларирани от кандидата
Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор"	50	50
Хабилитационен труд - монография	100	100
Сума от точки по показатели от 4 до 10, вкл.:	200	315
- Публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд	(100)	100
- Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни	(30/n)	40
- Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране	(10/n)	160
- Студии, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране	(15/n)	15
Сума от точки по показатели от 11 до 13, вкл.:	100	115
- Цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация	(15)	75
- Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране	(10)	10
- Цитирания или рецензии в нереперирани списания с научно рецензиране	(5)	30
Сума от точки по показатели от 14 до края, вкл.:	100	483,3
- Ръководство на успешно защитил докторант	(40)	160
- Участие в национален научен или образователен проект	(15)	30
- Участие в международен научен или образователен проект	(20)	20
- Ръководство на национален научен или образователен проект	(30)	120
- Ръководство на международен научен или образователен проект	(40)	120
- Публикуван университетски учебник	(40/n)	113,3

Представените документи по конкурса показват, че доц. д-р Светослав Илийчовски изпълнява и допълнителните изисквания на ПРАС на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов:

- ✓ Няма постъпила информация за наличие на плагиатство в научните трудове на доц. д-р Светослав Илийчовски.;
- ✓ Съгласно справката за академичната заетост, издадена от СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, кандидатът за конкурс има стаж по научната специалност на конкурса общо близо 27 академични години, от които близо 15 години като „доцент“ в Академията.;
- ✓ Публикувал е 2 самостоятелни монографии, едната от които е представена за хабилитационен труд по проблеми от научната специалност на конкурса, както и други оригинални научноизследователски и научноприложни публикации след придобиване на академична длъжност „доцент“, включени в регистъра на академичния състав на НАЦИД. В конкурса участва с 29 публикации от общо 130 публикации, включени в регистъра на НАЦИД.;
- ✓ Кандидатът е участвал в 3 научноизследователски и образователни проекта, и е ръководил 5 проекта, от които 1 международен проект по програма Еразъм+.;
- ✓ Осъществил е научно ръководство на 4 успешно защитили докторанти съгласно справка, издадена от СА „Д. А. Ценов“ – Свищов с теми на дисертационните трудове по научната специалност на конкурса.;
- ✓ Има издаден 1 самостоятелен академичен учебник и участие в други 4 издадени академични учебника.;
- ✓ Разработил е и е преподавал 7 лекционни курса в ОКС „бакалавър“ и 6 лекционни курса в ОКС „магистър“, както и 4 учебни програми в ОНС „доктор“ по докторска програма „Икономика и управление (търговия)“ или изцяло по научната специалност на конкурса.;
- ✓ Доц. д-р Светослав Илийчовски има 4 научни публикации в реферирани издания в Scopus и Web of Science. Видно от страницата на Scopus има 3 публикации в съавторство, една от които е цитирана в 5 публикации, включени в базата. Една от публикациите е в издание включено в базата за рефериране Web of Science.

Може да се обобщи, че декларираните от доц. д-р Светослав Илийчовски точки по показателите за участие в конкурса надвишават изискуемите съгласно

ППЗРАСРБ и покриват допълнителните изисквания съгласно ПРАС в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

4. Количествена и качествена оценка на учебно-преподавателската работа

Доц. д-р Светослав Илийчовски притежава дългогодишен стаж и опит в преподаването на учебни дисциплини в областта на научната специалност на конкурса „Икономика и управление (търговия)“. Видно от справката той е разработил и преподавал 7 лекционни курса в ОКС „бакалавър“, 6 лекционни курса в ОКС „магистър“ и 4 учебни програми в ОНС „доктор“ по докторска програма „Икономика и управление (търговия)“, а именно:

В ОКС „бакалавър“ в СА „Д. А. Ценов – Свищов“ в спец. „Икономика на търговията“, „Индустриален бизнес и предприемачество“ и „Стопанско управление“:

- ✓ Търговско предприемачество;
- ✓ Управление на собствеността;
- ✓ Борси и борсови операции;
- ✓ Оценка на бизнеса;
- ✓ Борсов анализ и отчетност;
- ✓ Организираны стокови пазари;
- ✓ Търговско консултиране и съпорт мениджмънт.

В ОКС „магистър“ в СА „Д. А. Ценов – Свищов“ в спец. „Мениджмънт на търговската дейност“ и „Търговско посредничество и инвестиционно банкиране“:

- ✓ Борси и борсови операции;
- ✓ Управление на собствеността;
- ✓ Търговско кредитиране;
- ✓ Организация и отчитане на търговските сделки;
- ✓ Проектно консултиране;
- ✓ Оценка на бизнеса.

В докторска програма „Икономика и управление (търговия)“:

- ✓ Търговско предприемачество;
- ✓ Управление на собствеността;

- ✓ Борси и борсови операции;
- ✓ Търговско кредитиране.

Справката за академичната заетост, издадена от СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, показва, че годишната учебна натовареност на кандидата за конкурс всяка година надвишава норматива, а през четири от отчетените учебни години повече от два пъти. От представените документи проличава активността на доц. д-р Светослав Илийчовски в учебната работа чрез участието му в изготвянето на 5 академични учебници в областта на научната специалност на конкурса, 1 от които самостоятелен. Видно от тематиката на разработените учебни програми и учебници, резултатите от научните изследвания на доц. д-р Светослав Илийчовски са приложени в учебната работа по преподаваните от него учебни дисциплини.

С цел изпълнение на дейности по международен проект в рамките на програма Еразъм+ доц. д-р Светослав Илийчовски е осъществил международна мобилност. Той е участвал в проект „Студентски практики“, съфинансиран от Европейския социален фонд по ОП „Развитие на човешките ресурси 2007 - 2013 г.“ като академичен наставник и функционален експерт на академично ниво, както и в 3 проекта за частично финансиране на научни форуми в областта на икономиката и търговията.

В резултат на гореизложеното може да се обобщи, че учебно-преподавателската дейност на кандидата е в пълно съответствие с изискванията на ПРАС в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

5. Количествена и качествена оценка на научноизследователската дейност

Показатели за количествена и качествена характеристика на научноизследователската дейност на кандидата са броят и съдържанието на научните публикации. В справката за общия брой на публикациите доц. д-р Светослав Илийчовски декларира 80 с 3052 стр., докато в регистъра за академични длъжности в НАЦИД са включени 130 или значително повече. В конкурса за академична длъжност „професор“ кандидатът участва с 29 публикации с общо 1575 стр. (2 монографии, 1 студия, 6 статии, 15 научни доклада и 5 учебника), от които 19 самостоятелни с 783 стр. В базите за

рефериране и индексирание Scopus и Web of Science са включени 2 статии и 2 научни доклада. Съгласно представената справка по чл. 131, ал.1, т. 8 от ПРАС в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов декларираните от доц. д-р Светослав Илийчовски публикации по конкурса не повтарят негови публикации за участие в конкурси за академична длъжност „доцент“ и ОНС „доктор“.

В съдържателно отношение представените от кандидата публикации за участие в конкурса разглеждат значими и актуални теоретични, методични и практико-приложни проблеми в областта на икономиката и управлението на търговията или по темата на конкурса с фокус върху бизнес оценката като средство за стабилизиране на финансовото състояние, вземане на информирано решение от потенциален инвеститор за развитие на бизнеса и повишаване на неговата конкурентоспособност, и могат да се систематизират в следните направления:

1. Оценка на търговски и транспортни предприятия, търговски обекти – методи и етапи на оценяване, вкл. оценка на нематериални активи (№ 3, 4, 6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 7.9, 7.10, 7.11, 9.1);
2. Управление на собствеността – характеристики и систематизация на видовете собственост, приложение на математически и статистически модели за оценка на недвижима собственост, приложение на концепцията „VBM“ (Управление на базата на стойността) (№ 6.1, 6.2, 6.3, 7.4, 7.5, 7.15, 7.16, 7.17);
3. Търговски посреднически операции – вериги на доставка и спедиторска дейност (№ 7.1, 7.13);
4. Търговско предприемачество с фокус върху участието на жените (сравнителен анализ на условията и нагласите, вкл. секторни анализи), (7.3, 7.6, 7.7, 7.8);

Монографичният (хабилитационен) труд „Възможности за извеждане на индикативна стойност на търговско предприятие“, в който се съдържат основни научни и приложни приноси на кандидата, е публикуван в Академично издателство „Ценов“, библиотека „Стопански свят“ (№ 146) с редакционен съвет и двама рецензенти. Целта на монографията е, на базата на емпирична информация и определено от автора като фрагментарно апробиране, да се изведе пазарната стойност на търговско предприятие. Монографията се състои от

въведение, основен текст, структуриран логически в три глави и заключение, общо 189 стр., вкл. използвани литературни източници на български, руски и английски езици. В първа глава е направен теоретичен анализ на понятията „стойност“ и „оценка на стойността на предприятие“, разгледани са видовете стойност, както и особеностите на търговското предприятие като обект на оценка. Втора глава е методическа, в която са проучени и на тази основа са ранжирани подходите и методите за определяне на пазарната стойност на търговско предприятие. В последната глава на основата на разработена от автора методика за оценяване на търговско предприятие е направена апробация по примера на предприятие от икономически сектор строителство (съгласно Търговския закон, чл. 1 и чл. 286, търговски сделки са покупка, строеж или обзавеждане на недвижими имоти с цел продажба).

Следва да се отбележи, че част от публикациите на автора поставят добра основа за изготвянето на монографичния труд и показват процесът на натрупване и надграждането на познания, научни резултати и практически опит от кандидата в областта на оценката на търговския бизнес (учебникът „Оценка на бизнеса“, 2013 е написан след придобиването на академична длъжност „доцент“). Проблемите на бизнес оценяването се доразвиват чрез оценката на инвестиционната привлекателност на предприятия във втората монография на автора „Прилагане на комплексен подход за оценка инвестиционната привлекателност на транспортни предприятия в България“. Направени са сравнение между оценка на стойност на предприятие, финансов анализ и инвестиционна привлекателност на предприятие, сравнителен анализ на методики за определяне на последната, оценка на пакет от акции.

В представените публикации от доц. д-р Светослав Илийчовски в направление „управление на собствеността“ са извършени: анализ, чрез математически модели, на фактори, влияещи върху цените на жилищните имоти и върху оценката на земеделски земи; приложение на статистическия анализ на времеви редове за прогнозиране на цените на жилищата в България; сравнение на предимства и недостатъци на корелационно-регресионния анализ при оценката на земеделска земя; проучване на предимства и недостатъци, както и алгоритъм за управление на собствеността в дъщерни предприятия; приложение

на концепцията „VBM” (Управление на базата на стойността) при управление на корпоративната собственост.

Научните интереси на доц. д-р Светослав Илийчовски са насочени и към изследване на веригата на доставка и спедиторската дейност на базата на: проучване на приложението на т. нар. „къси вериги“ на доставка на селскостопанска продукция; анализ на спедиторската дейност в България по примера на тридесетте най-големи спедиторски компании през периода 2020-2022 г., разглеждане на възможностите за определяне на мястото на изпълнение на спедиторските услуги, предоставяни на данъчно задължени лица.

Проблемите на търговското предприемачество с фокус върху участието на жените са предмет на изследване чрез сравнителен анализ на условията и нагласите за предприемачество, дигиталните компетенции на жените предприемачи в България и Италия, България и Англия, с цел идентифициране на областите, в които е необходимо допълнително обучение.

Както беше посочено по-горе 4 от колективните научни публикации на доц. д-р Светослав Илийчовски (2 статии и 2 доклада) са включени в бази за рефериране и индексирание (3 в Scopus и 1 в Web of Science). Няма постъпила информация за наличие на плагиатство в научните трудове на доц. д-р Светослав Илийчовски. Част от публикациите на кандидата са резултат от работата му по проекти, вкл. като научен ръководител на международен проект.

Обобщено може да се твърди, че научната продукция в количествено и качествено отношение отговаря на минималните национални изисквания в област 3. Социални, стопански и правни науки съгласно чл. 26, ал. 2 и 3 и чл. 29, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 60, ал. 1 от ППЗРАСРБ и на изискванията на ПРАС в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

6. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Анализът на публикационната дейност на доц. д-р Светослав Илийчовски показва съответствие между тематиката и съдържанието на публикациите по конкурса и представената справка за научни и научно-приложни приноси. Двата самостоятелни монографични труда, единият от които представен за хабилитационен, и представените публикации по конкурса позволяват да се изведат приноси с научен и научно-приложен характер. Приемам

формулираните от кандидата основни групи приноси, които обобщено могат да бъдат представени:

1. Приноси с научен характер:

1.1. Обоснована е необходимостта от оценка на търговско предприятие през призмата на различни цели и интереси на заинтересовани страни; направено е обобщение, критичен анализ и систематизиране на теорията в областта на основни и съвременни подходи за оценка на бизнес.

1.2. Проучени са методики за оценка на бизнес и е направена обосновка на методика, разработена от автора, за оценяване на търговско предприятие – приносът има научно-методичен характер.

1.3. Направени са теоретични обобщения с критичен анализ и собствено становище в областта на управлението на собствеността чрез характеризиране на видове собственост, в т. ч. корпоративна собственост и концесии, управление на недвижима собственост, собственост във финансови инструменти и нематериални активи, в дъщерни предприятия.

1.4. Проучени са, чрез сравнителен анализ, условията и нагласите за развитие на женско предприемачество в България, Италия и Англия, и са идентифицирани необходимите знания, умения и компетенции, вкл. дигитални.

1.5. На основата на теоретичен и емпиричен анализ е допълнено научното знание по търговски посреднически операции, свързани със спедиторска дейност и вериги на доставка.

2. Приноси с научно-приложен характер

2.1. Приложен е комплексен подход за оценка на инвестиционната привлекателност на транспортни предприятия.

2.2. Очертани са възможности и практически е демонстрирано приложението на математически и статистически методи за оценка на недвижима собственост;

2.3. Практически са приложени финансови множители с корекции за неконтролируемост, ликвидност, размер на дружеството и специфични рискове при определяне на стойността на акция на непублично търговско дружество.

2.4. Осъществени са анализи на макро-, мезо- (икономически сектор) и микро равнище за целите на оценката на търговски обекти и дейности.

2.5. Адаптира ни са алгоритми за управление на различни видове собственост и е доказана тяхната приложимост, в т.ч. на концепцията „VBM“ („Управление на база стойността“) при управление на корпоративна собственост.

Научните приноси на кандидата са главно за обогатяване на съществуващи знания и за усъвършенстване на икономическата и управленската практика в областта на търговията и предприемачеството за целите на повишаване на ефективността на търговската дейност.

7. Академична известност на кандидата

Доц. д-р Светослав Илийчовски е уважаван преподавател, изследовател и практик в областта на търговията и по-специално в бизнес оценяването (лицензиран оценител на недвижими имоти).

Съгласно представена от доц. д-р Светослав Илийчовски справка, са идентифицирани 12 достоверни цитирания на негови научни публикации в национални и чуждестранни разработки, като 5 от цитиранията са включени в базата за рефериране и индексирание Scopus. Справката показва, че доц. Илийчовски има h-index=1 в Scopus.

8. Критични бележки и предложения

Нямам съществени критични бележки към кандидата в конкурса и неговите публикации. Препоръката ми към доц. д-р Светослав Илийчовски е да продължи да работи в областта на научните и научно-приложните изследвания на икономиката и управлението на търговията, и да продължи да публикува резултати от тях в научни издания, реферирани и индексирани в световните научни бази Scopus и Web of Science. Независимо от заложеното в Търговския закон по-широко тълкуване на понятието „търговия“, обхващащо обmena на продуктите или цялата предприемаческа дейност, доц. Илийчовски би могъл, в по-голяма степен, да се насочи към анализи на икономически сектор търговия (търговия на едро и търговия на дребно) и изследване на предприятия от сектора.

9. Обобщено заключение и становище

Документите и материалите, представени от доц. д-р Светослав Илийчовски, за участие в конкурса за заемане на академична длъжност „професор“ по научна

специалност „Икономика и управление (търговия)“ отговарят на изискванията, посочени в чл. 29 от ЗРАСРБ, в чл. 60 от ППЗРАСРБ и в Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Горепосоченото ми дава основание с увереност да предложа на членовете на научното жури доц. д-р **Светослав Илийчовски** да бъде избран на академичната длъжност **“ПРОФЕСОР”** в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (търговията)“ към катедра „Търговски бизнес“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, за което ще гласувам **положително**.

17.10.2025 г.

Рецензент:

/проф. д-р Виолета Димитрова/